

สรุปผล อภิปรายผลการวิจัย และขอเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นทางการเมืองของนักเรียนไทยเชื้อสายจีนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มความคิดเห็นแบบอนุรักษนิยม (Conservative) กลุ่มความคิดเห็นเป็นกลาง (Intermediate) และกลุ่มความคิดเห็นแบบก้าวหน้า (Liberal) โดยสรุปผลจากการออกแบบสอบถามความคิดเห็นทางการเมืองเกี่ยวกับความคิดเห็นทั่วไปต่องานการเมือง การปกครอง ราชการเมือง สถาบันทางการเมือง การค้นคว้าเพื่อการเปลี่ยนแปลงและบทบาทของนักเรียนต่องานเมือง หลักสูตรการสอนและแหล่งให้ความรู้ทางการเมือง
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของความคิดเห็นทางการเมืองของนักเรียนไทยเชื้อสายจีนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กับองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ ระดับการศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา และการเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนของบิดามารดา
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นทางการเมืองของนักเรียนไทยเชื้อสายจีน เพศชายและนักเรียนเชื้อสายจีน เพศหญิง
4. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นทางการเมืองของนักเรียนไทยเชื้อสายจีนที่เคยเรียนภาษาจีนและนักเรียนไทยเชื้อสายจีนที่ไม่เคยเรียนภาษาจีน
5. เพื่อหาขอเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงหลักสูตรการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองเกี่ยวกับวิชาการเมืองในโรงเรียนต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดเขตในกรุงเทพมหานคร ซึ่งภาคามีชาวจีนอาศัยอยู่มาก จำนวน 6 เขต ได้แก่ เขตพระนคร เขตป้อมปราบ เขตสัมพันธวงศ์ เขตยานนาวา เขตบางรัก และเขตปทุมวัน แล้วสุ่มตัวอย่างโรงเรียนจากเขตต่าง ๆ ทั้ง 6 เขต จำนวน 12 โรงเรียน 6 ลักษณะ ได้แก่ โรงเรียนรัฐบาลชาย 2 โรงเรียน รัฐบาลหญิง 2 โรงเรียน รัฐบาลสหศึกษา 2 โรงเรียน โรงเรียนราษฎร์ชาย 2 โรงเรียน โรงเรียนราษฎร์หญิง 2 โรงเรียน โรงเรียนราษฎร์สหศึกษา 2 โรงเรียน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่ายและเลือกตัวอย่างประชากรในโรงเรียนแห่งละ 100 คนแยกเป็นนักเรียนชาย 600 คน และนักเรียนหญิง 600 คน นำมาคัดเลือกนักเรียนที่มีคุณสมบัติของนักเรียนไทย เชื้อสายจีนได้จำนวนตัวอย่าง 864 คน นักเรียนชาย 444 คน นักเรียนหญิง 420 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นทางการเมืองขึ้นเองจำนวน 36 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่าของดิเคอร์ท สร้างโดยอาศัยแบบเรียนความรู้เกี่ยวกับการเมืองในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ข้อเขียนและวิทยานิพนธ์เป็นแนวทาง โดยให้ครูทรงคุณวุฒิทางรัฐศาสตร์จำนวน 5 ท่านคัดเลือกและตัดสินโดยถือฉลวยฉบับ 4 ใน 5 ของผู้ตัดสิน และนำแบบทดสอบนี้ไปทดสอบเบื้องต้นกับนักเรียนโรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม ซึ่งมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้เพื่อปรับปรุงแก้ไขและหาความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามและจำแนกความคิดเห็นของนักเรียนโดยถือคะแนนเฉลี่ยของผลรวมของคะแนนการตอบแบบสอบถามเป็นเกณฑ์

การหาความสัมพันธ์ของความคิดเห็นทางการเมืองของนักเรียนกับองค์ประกอบต่าง ๆ โดยการทดสอบค่าไคสแควร์ เปรียบเทียบความคิดเห็นทางการเมืองระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง และนักเรียนที่เคยเรียนภาษาจีนและนักเรียนที่ไม่เคยเรียนภาษาจีน โดยการทดสอบค่าซี (Z-test) และแสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของนักเรียนที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรการสอนการเมือง การปกครอง และแหล่งความรู้ทางการเมืองเป็นรายข้อ โดยทั้งหมดนี้นำเสนอในรูปตารางและความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นทางการเมืองอยู่ในกลุ่มอนุรักษ์นิยมคิดเป็นร้อยละ 48.27 ของตัวอย่างประชากร กลุ่มความคิดเห็นของนักเรียนไทยเชื้อสายจีนจำนวนรองลงมาคือ กลุ่มก้าวหน้าคิดเป็นร้อยละ 40.39 ของตัวอย่างประชากร ส่วนนักเรียนไทยเชื้อสายจีนที่มีแนวความคิดทางการเมืองเป็นกลางนั้นมีจำนวนน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 11.34 ของตัวอย่างประชากร ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย
2. ระดับการศึกษาของบิดามารดาของนักเรียนไทยเชื้อสายจีนไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นทางการเมืองของนักเรียนไทยเชื้อสายจีนที่ระดับความมีนัยสำคัญที่ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย
3. อาชีพของบิดาของนักเรียนไทยเชื้อสายจีนมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นทางการเมืองของนักเรียนไทยเชื้อสายจีนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย
4. อาชีพของมารดาของนักเรียนไทยเชื้อสายจีนไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นทางการเมืองของนักเรียนไทยเชื้อสายจีนที่ระดับความมีนัยสำคัญที่ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย
5. การเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนของบิดามารดาของนักเรียนไทยเชื้อสายจีนมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นทางการเมืองของนักเรียนไทยเชื้อสายจีนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย
6. นักเรียนไทยเชื้อสายจีนเพศชายและนักเรียนไทยเชื้อสายจีนเพศหญิงมีความคิดเห็นทางการเมืองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย
7. นักเรียนไทยเชื้อสายจีนที่เคยเรียนภาษาจีนและนักเรียนไทยเชื้อสายจีนที่ไม่เคยเรียนภาษาจีนมีความคิดเห็นทางการเมืองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย

8. ความคิดเห็นของนักเรียนไทยเชื้อสายจีนเกี่ยวกับหลักสูตรการสอนความรู้ทางการเมืองการปกครองสรุปผลได้ดังนี้

นักเรียนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าหลักสูตรการสอนความรู้ทางการเมืองการปกครองมีลักษณะดังนี้

- ก. เนื้อหาทางการเมืองที่ได้จากหนังสือหน้าปกเมืองมีน้อยเกินไป
- ข. ควรมีการปรับปรุงความรู้ทางการเมืองในหนังสือแบบเรียนหน้าปกเมืองเพราะล้าสมัย
- ค. หลักสูตรวิชาการเมืองการปกครองควรนำปัญหาทางการเมืองในปัจจุบันเสนอแนะการแก้ปัญหาารวมกันในห้องเรียน
- ง. นักเรียนควรมีโอกาสแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างอิสระในห้องเรียน
- จ. ครูควรหาข่าวสารความรู้เพิ่มเติมทางด้านการเมืองและนำมาอธิบายภายในห้องเรียน
- ฉ. นักเรียนควรค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งความรู้อื่น ๆ
- ช. การวัดผลการเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองในด้านการเมืองไม่ควรวัดความจำควรวัดในด้านการใช้เหตุผล

ความคิดเห็นที่อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูงนั้น นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นกระจุกกระจายในเรื่องต่อไปนี้

ก. ควรเปิดวิชาการเมืองการปกครองเป็นอีกวิชาหนึ่งแยกจากวิชาหน้าที่พลเมือง

ข. ครูควรสอนเนื้อหาทางการเมืองตามลำดับในบทเรียน

ส่วนความคิดเห็นที่อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ และความคิดเห็นไม่เป็นที่ทิศทางเดียวกัน ได้แก่ เรื่องครูควรสอนเนื้อหาทางการเมืองตามการเสนอแนะของนักเรียน

วิธีการสอนความรู้ทางการ เมือง การปกครองที่นักเรียนส่วนใหญ่เห็นด้วยไปใน
ทิศทางเดียวกัน คือ

- ก. การสอนโดยวิธีอภิปรายแสดงความคิดเห็นจากบทเรียน
- ข. การสาธิตและแสดงให้ดูเป็นตัวอย่าง
- ค. การซักถามขณะทำการสอน
- ง. การเสนอแนะปัญหา เหตุการณ์ เพื่อคนควา
- จ. การเรียนโดยการแก้ปัญหาเป็นลำดับขั้น
- ฉ. การเชิญวิทยากรมาบรรยาย
- ช. การศึกษานอกสถานที่

ส่วนการสอนแบบครูอธิบายแล้วซักถามนักเรียนมีความคิดเห็นในเชิง "เห็นด้วย"
แต่ความคิดเห็นไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการสอนที่อยู่ในเกณฑ์ปานกลางค่อนข้างสูงและเป็นไป
ในทิศทางเดียวกัน ได้แก่ เรื่อง

- ก. การให้นักเรียนทำสมุดแบบฝึกหัด
- ข. ให้นักเรียนทำรายงานส่ง

ส่วนเรื่องครูช่วยกันวางแผนการสอนแต่ละครั้งกับนักเรียนและการสอนโดยวิธี
ให้นักเรียนออกมารายงานหน้าชั้นนั้น ความคิดเห็นของนักเรียนไทยเชื้อสายจีนอยู่ในเกณฑ์
ปานกลางค่อนข้างสูง แต่ความคิดเห็นไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการสอนที่อยู่ในเกณฑ์ปานกลางค่อนข้างต่ำ ได้แก่
การสอนโดยวิธีให้นักเรียนจด ส่วนการสอนโดยให้นักเรียนแสดงบทบาทคล้ายละคร นักเรียน
มีความคิดเห็นกระจัดกระจาย

9. ความคิดเห็นของนักเรียนไทยเชื้อสายจีนเกี่ยวกับแหล่งความรู้ทางการเมือง
ส่วนใหญ่เห็นว่า แหล่งที่ให้ความรู้ทางการเมืองมาก ได้แก่ หนังสือพิมพ์และการแสดง

นิทรรศการ ส่วนการสนทนาของนักการเมืองเป็นแหล่งที่ให้ความรู้มาก แต่ความคิดเห็นของนักเรียนนาระจัดกระจายมาก ส่วนแหล่งความรู้ที่อยู่ในประเภทปานกลางค่อนข้างสูงได้แก่ วิทยุ ครูอาจารย์ การอภิปราย โทรทัศน์ หอสมุด การโต้วาที อานหนังสือที่ซื้อจากร้านค้า การศึกษาออกสถานที่ และพรรคการเมือง ทั้งสองแหล่งหลัง ความคิดเห็นของนักเรียนนาระจัดกระจายมาก ส่วนแหล่งความรู้ที่นักเรียนไทยเชื้อสายจีนแสดงความคิดเห็นว่าอยู่ในประเภทปานกลางค่อนข้างต่ำ ได้แก่ การปรากฏตัว การพูดคุยกับนิสิตนักศึกษา และภาพยนตร์

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยแสดงว่า นักเรียนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นทางการเมืองในแนวอนุรักษนิยม รองลงมาคือ ความคิดเห็นทางการเมืองแนวก้าวหน้า ส่วนความคิดเห็นทางการเมืองแบบเป็นกลางมีน้อยที่สุด ผลการวิจัยไม่ตรงกับผลการวิจัยของ สมเจต อัครอด¹ ที่ว่า ความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษาครุมีความคิดเห็นทางการเมืองแนวเป็นกลางมากที่สุด และมีความคิดเห็นแนวก้าวหน้าน้อยที่สุด ผลที่การวิจัยนี้แตกต่างกันอาจเป็นเพราะ วิธีการจำแนกกลุ่มความคิดเห็นทางการเมืองแตกต่างกัน คือ การจำแนกกลุ่มความคิดเห็นทางการเมืองของ สมเจต อัครอด แบ่งโดยวิธีนำคะแนนเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถามสูงสุดลบด้วยคะแนนของผู้ตอบต่ำสุดแล้วหารด้วย 3 โดยไม่คำนึงถึงการแจกแจงความคิดเห็นทางการเมืองของทั้งกลุ่ม ฉะนั้นช่วงของคะแนนแต่ละระดับจะมีสัดส่วนเท่ากัน แต่การจำแนกกลุ่มความคิดเห็นของการวิจัยฉบับนี้ คำนวณโดยการหาช่วงความเชื่อมั่นของคาปรกติปานกลางโดยคำนึงถึงการแจกแจงของความคิดเห็นเป็นสำคัญ และเนื่องจากมีจำนวนคนในกลุ่ม

¹ สมเจต อัครอด, เรื่องเดิม.

ตัวอย่างประชากรเป็นจำนวนมาก ทำให้วางแผนปานกลางมากเมื่อเทียบกับวิธีการแบบแรก นอกจากนี้อาจเนื่องจากสาเหตุของตัวอย่างประชากรมีลักษณะต่างกัน กล่าวคือ ตัวอย่างประชากรของสมเจต อารอด เป็นนักศึกษาคณะสวนกุหลาบตัวอย่างประชากรในการวิเคราะห์นี้เป็นนักเรียนไทยเชื้อสายจีนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ฉะนั้น ถ้ามีผู้วิจัยในเรื่องความคิดเห็นทางการเมืองของนักเรียนไทยเชื้อสายจีนต่อไปควรจะศึกษาความคิดเห็นทางการเมืองของเด็กในระดับที่สูงขึ้น ใดแก่ มัธยมศึกษาตอนปลายและอุดมศึกษา ว่าความคิดเห็นทางการเมืองของเด็กเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่อย่างไร เมื่อมีการศึกษาสูงขึ้น

2. ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดาของนักเรียนไทยเชื้อสายจีนไม่มีความสัมพันธ์กับความเห็นทางการเมืองของนักเรียนไทยเชื้อสายจีน ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ วรณวิมล หนีมพานิช² ซึ่งพบว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักเรียนไม่เกี่ยวกับระดับการศึกษาของบิดามารดา ซึ่งเป็นเด็กในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร เช่นเดียวกันและแตกต่างกับผลการวิจัยของ สมเจต อารอด³ ที่ว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดาของนักศึกษาคณะสวนกุหลาบมีความเห็นทางการเมืองของนักศึกษาแตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะตัวอย่างประชากรของ สมเจต อารอด เป็นนักศึกษาระดับสูงกว่า และอยู่รายรอบนอกกรุงเทพมหานคร เมื่อมาพิจารณาถึงลักษณะการศึกษาของบิดามารดาของนักเรียนไทยเชื้อสายจีนพบว่า การศึกษาของบิดาของนักเรียนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่เรียนจบระดับประถมศึกษาปีที่ 4 คือ จำนวนร้อยละ 31.88 และระดับรองลงมาคือ ไม่ได้เข้าโรงเรียนมีจำนวนร้อยละ 21.25 จากประชากรทั้งหมด

²วรณวิมล หนีมพานิช, เรื่องเดิม.

³สมเจต อารอด, เรื่องเดิม.

849 คน ส่วนความรู้ของมารคาสวนใหญ่เรียนจบประถมศึกษาปีที่ 4 มีจำนวนร้อยละ 37.65 และรองลงมาโคแก พวกไมโคเขาโรงเรียนมีจำนวนร้อยละ 35.96 ต่อประชากรทั้งหมด 826 คน จะเห็นว่า การศึกษาของบิคามารคาของนักเรียนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ค่อนข้างต่ำ และ Skinner⁴ กล่าวว่า เนื่องจากชาวจีนส่วนใหญ่ในประเทศไทยมีฐานะทางเศรษฐกิจมั่นคง จึงทำให้ชาวจีนในประเทศไทยให้การศึกษากับบุตรหลานอย่างเต็มที่ตามฐานะ โดยทุ่มเทให้เด็กได้เรียนในโรงเรียนที่ดี จากข้อกล่าวนี้มาจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ความรู้ของบิคามารคาไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นทางการเมืองของบุตร เพราะการที่บุตรได้มีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเต็มที่ นักเรียนจะได้รับความรู้ทางการเมืองจากแหล่งความรู้อื่น ๆ มากขึ้น ฉะนั้น ความรู้ของบิคามารคาจึงไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นทางการเมืองของบุตร

3. ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนของบิคามารคาของนักเรียนไทยเชื้อสายจีนมีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นทางการเมืองของนักเรียนไทยเชื้อสายจีน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สมเจต อารอด⁵ ที่ว่าการเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนของบิคามารคาของนักศึกษาคณะ มีผลทำให้ความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษาแตกต่างกัน การเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนของบิคามารคาของนักเรียนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่มีการอบรมในแบบที่ไม่เข้มงวดกวดขันนัก (Democratic Rearing) คือ มีการอบรมสั่งสอนในแนวทางประชาธิปไตย ซึ่งมีจำนวนถึงร้อยละ 84.60 จากประชากรทั้งหมด 844 คน ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ⁶ กล่าวว่า การเรียนรู้ทางการเมือง

⁴G. William Skinner, The Chinese Society in Thailand (New York : Cornell University Press), pp. 91-117.

⁵สมเจต อารอด, เรื่องเดียวกัน.

⁶กรมวิชาการ, "ประชาธิปไตย," โดย ดร. ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ, เอกสารแนะแนวปริทรรศน์ ชุดที่ 2, กองแนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2518.

ของเด็กจะต้องเรียนรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ จากการอบรมสั่งสอนในชั้นมูลฐาน จึงทำให้เด็กเกิดความรู้สึกนึกคิดและความเชื่อ ซึ่งจะทำให้เกิดโครงสร้างทางบุคลิกภาพมูลฐาน ((Basic Personality Structure) เด็กจึงมีความเชื่อว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและจะมีการรับรู้ในบุคลิกภาพต่าง ๆ ตลอดจนจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคำสั่งสอน ค่านิยม ทัศนคติ ความเชื่อ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้จะกลายเป็นสิ่งประทับใจ (Impressive) และความเชื่อปรัมปรา (Myth) ที่ฝังแน่นอยู่กับทัศนคติของเด็ก เป็นบรรทัดฐานเบื้องต้นของพฤติกรรม ดังนั้นเมื่อมีคำถามราคาของเด็กไทยเชื้อสายจีน มีการอบรมสั่งสอนในแบบประชาธิปไตยเช่นนี้ ก็อาจจะมีผลต่อวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยในอนาคต และจะเป็นการช่วยพัฒนาแนวทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้ดียิ่งขึ้น

4. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนไทยเชื้อสายจีนเพศหญิงและเพศชาย มีความคิดเห็นทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของวิชิต ประสมปลื้ม⁷ พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนราษฎร์ สอนศาสนาอิสลาม เพศชายและเพศหญิง มีทัศนคติทางการเมืองไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับการวิจัยของต่างประเทศ คือ ของ Ann Leslie Appleton⁸ พบว่า เพศของนักเรียน ไม่มีผลต่อทัศนคติทางการเมืองและค่านิยมของสังคม การวิจัยนี้วิจัยกับเด็กชนบทในฟิลิปปินส์ แต่ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุเทน บัญญา⁹ ที่พบว่า นิสิตชายมีทัศนคติทางการเมืองดีกว่านิสิตหญิง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการวิจัย

⁷วิชิต ประสมปลื้ม, เรื่องเดิม.

⁸Ann Leslie Appleton, op.cit., pp. 6590-A.

⁹อุเทน บัญญา, "การศึกษาทัศนคติของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยต่อการเมือง" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512). (อัครสำเนา)

ของอุเทน บุญโญ ทำการวิจัยไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 ซึ่งยังไม่เคยมีการค้นคว้าทาง การเมืองนัก แต่การวิจัยฉบับนี้และการวิจัยของ วิจิต ประสมป้อม เป็นการวิจัย ภายหลัง วันมหาวิปโยค 14 ตุลาคม 2516 ซึ่งเป็นระยะเวลาที่มีการค้นคว้าทางการเมือง มาก มีการเผยแพร่ความรู้ทางการเมืองอย่างกว้างขวางในรูปต่าง ๆ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ แบบเรียนและการแสดงนิทรรศการ ซึ่งจะเห็นได้จากผลการวิจัยในตาราง ที่ 10 เกี่ยวกับแหล่งความรู้ทางการเมืองของนักเรียน พบว่า หนังสือพิมพ์และการ แสดงนิทรรศการ เป็นแหล่งความรู้ทางการเมืองอย่างมากของนักเรียนจากการ เรียนรู้ จากการเผยแพร่เหล่านี้เอง อาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เพศไม่มีส่วนสัมพันธ์กับความ คิดเห็นทางการเมือง เพราะทั้งเพศหญิงและเพศชายต่างก็สามารถหาความรู้ทาง การเมืองไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน

5. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนไทยเชื้อสายจีนที่เคยเรียนภาษาจีนกับ นักเรียนไทยเชื้อสายจีนที่ไม่เคยเรียนภาษาจีน มีความคิดเห็นทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การเรียนหรือไม่เรียนภาษาจีนไม่ได้มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น ทางการเมืองแต่อย่างใด อย่างไรก็ตามเนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ในเรื่องนี้น้อยมาก ฉะนั้นแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ภาษาจีน ซึ่งเป็นปัญหาถกเถียงกันอยู่ตลอดมา เกี่ยวกับเด็กไทยเชื้อสายจีน ก็ยังหาข้อยุติไม่ได้ จึงควรจะได้มีการวิจัยเพิ่มเติมต่อไป เพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาจีนในลักษณะวิชาภาษาต่างประเทศ

6. ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรความรู้ทางการเมือง การปกครองใน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของนักเรียนไทยเชื้อสายจีน ผลการวิจัยแสดงว่า

6.1 นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า ควรปรับปรุงเนื้อหาทางการเมือง ในหนังสือหน้าที่พลเมือง โดยให้เพิ่มเนื้อหาให้มากขึ้น ปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัยยิ่งขึ้น และควรขยายหลักสูตรวิชาการเมือง การปกครองในหนังสือหน้าที่พลเมืองให้กว้างขึ้น โดยให้นำปัญหาการเมืองในปัจจุบันมาเสนอแนะแก่มัธยมศึกษาในท้องเรียน โดยให้ โอกาสนักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ นักเรียนไทยเชื้อสายจีนต้องการความรู้

เพิ่มเติมจากแหล่งความรู้อื่น นอกจากในหนังสือแบบเรียน โดยให้ครูเป็นผู้นำมาเผยแพร่ และครูกำหนดให้นักเรียนค้นคว้าจากแหล่งอื่น จากสิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า นักเรียนไทยเชื้อสายจีนมีความกระตือรือร้นและสนใจงานการเมือง การปกครองมาก ทั้งนี้พิจารณาได้จากผลกรวจวิจัยที่พบว่า นักเรียนไทยเชื้อสายจีนมีความคิดเห็นทางการเมือง แนวอนุรักษ์นิยมและแนวก้าวหน้าชนากำกักัน จากตารางที่ 3 ฉะนั้นหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาหน้าที่พลเมือง ซึ่งเกี่ยวกับความรู้ทางการเมืองจะต้องขยายให้กว้างยิ่งขึ้น โดยมีผลกรวจวิจัยของ สมเจต อารอด¹⁰ ซึ่งพบว่านักศึกษาในวิทยาลัยครูทางมีความคิดเห็นว่าการให้มีการอบรมสั่งสอนความรู้ทางการเมือง การปกครองตั้งแต่เด็กเล็ก ระดับอนุบาลขึ้นไปจนถึงการศึกษาระดับสูง

จรรยา สุภาพ¹¹ กล่าวว่าวิวัฒนาการของรัฐและการเมืองไว้ในหนังสือหลักรัฐศาสตร์ว่า การเมืองเกิดขึ้นจากความจำเป็นของชีวิตทางสังคมของมนุษย์ เมื่อมนุษย์ได้รวมกลุ่มกับการกระทำ หรือพฤติกรรมของแต่ละคนยอมจะกระทบกระเทือนหรือละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้มีเครื่องมือทางสังคม ได้แก่ องค์การทางการเมืองหรือสถาบันทางการเมือง เพื่อช่วยแก้ปัญหาส่วนรวมของมนุษย์ ดังนั้นเมื่อใดมีมนุษย์ เมื่อนั้นการเมืองจะต้องเกิดขึ้น แม้ว่าการเมืองในที่ต่าง ๆ ของโลกจะมีลักษณะแตกต่างกัน ให้ประโยชน์ต่อมนุษย์ไม่เหมือนกัน เมื่อเป็นเช่นนี้รัฐจึงควร จะขยายหลักสูตรของวิชาหน้าที่พลเมืองในเรื่องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองให้มากยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่เดิม เพื่อสนองความต้องการของนักเรียน เพราะถ้านักเรียนไม่ได้รับความรู้ตามที่ต้องการจากบทเรียนให้เป็นที่พอใจแล้ว นักเรียนจะออกไปแสวงหาความรู้

¹⁰ สมเจต อารอด, เรื่องเดิม.

¹¹ จรรยา สุภาพ, หลักรัฐศาสตร์ (พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2514),

จากแหล่งอื่นก็จะเห็นได้จากผลการวิจัยในตารางที่ 10 จะเห็นได้ว่า แหล่งความรู้ที่อยู่ในอันดับสูงสุดคือ หนังสือพิมพ์และการแสดงนิทรรศการ ส่วนแหล่งความรู้ของครูอาจารย์อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง เพราะถ้าได้แหล่งความรู้ที่ถูกต้อง นักเรียนก็จะมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องการเมือง แต่หาแหล่งความรู้ที่นักเรียนไปค้นคว้าเป็นไปในทางไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง นักเรียนก็จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเมืองการปกครองได้

ผลการวิจัยอีกประการหนึ่งเกี่ยวกับหลักสูตร การสอนวิชาหน้าที่พลเมืองในเรื่องการวัดผลความรู้ด้านการเมืองการปกครองคือ ให้ความสำคัญเห็นและเหตุผลมากกว่าความจำ ซึ่งจากผลการวิจัยของ พูลสุข เรื่องไทย¹² พบว่าครูหน้าที่พลเมืองมักถามความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อเรื่องเมื่อทำการวัดผล ทำให้การเรียนการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นยังไม่มีประสิทธิภาพพอ เพราะนักเรียนไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและแก้ปัญหาได้เท่าที่ควร

ความคิดเห็นเรื่องหลักสูตรวิชาหน้าที่พลเมืองเกี่ยวกับความรู้ทางด้านการเมือง การปกครองระดับปานกลางค่อนข้างสูง ได้แก่ ความคิดเห็นว่าควรเปิดวิชาการเมืองการปกครองในระดับมัธยมเป็นอีกวิชาหนึ่งแยกออกจากวิชาหน้าที่พลเมือง ส่วนความคิดเห็นอีกอย่างหนึ่งคือ ครูควรสอนเนื้อหาทางการเมืองตามลำดับในบทเรียน ซึ่งความคิดเห็นสอดคล้องกับความคิดเห็นที่ว่านักเรียนมีความคิดเห็นปานกลางค่อนข้างต่ำในการที่จะให้ครูสอนเนื้อหาทางการเมืองตามการเสนอแนะของนักเรียนและยังสอดคล้องกับความคิดเห็นต่อวิธีการสอนที่นักเรียนต้องการระดับปานกลางคือ การวางแผนการสอนแต่ละครั้งร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน ส่วนวิธีการสอนโดยให้นักเรียนออกมารายงานหน้าชั้น ปรากฏว่าความคิดเห็นกระจายมาก สรุปว่าขณะที่นักเรียนมีความต้องการ

¹² พูลสุข เรื่องไทย, "การสอนวิชาหน้าที่พลเมืองในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น" (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516). (อัครสำเนา)

เรียนรู้ทางการเมืองอย่างกว้างขวาง แต่นักเรียนก็ยังมีเชื่อมั่นในแบบเรียนและไม่ชอบการสอนที่นักเรียนจะต้องไปแสดงตัวหน้าชั้นหรืออยู่ต่อหน้าครู เช่น การวางแผนการเรียนร่วมกับครู หรือการออกไปรายงานหน้าชั้น การที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนเคยชินกับการสอนลักษณะเดิมคือ ครูเป็นผู้บรรยายและเป็นศูนย์กลางในการสอน นักเรียนไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและแก้ปัญหาได้ ทำให้เด็กเกิดความไม่เชื่อมั่นในตัวเอง ไม่กล้าแสดงออกก็ได้

6.2 ผลการวิจัยเกี่ยวกับวิธีการสอนที่นักเรียนต้องการ วิธีการสอนที่นักเรียนต้องการปรากฏว่านักเรียนต้องการวิธีการสอนแบบอภิปรายแสดงความคิดเห็นจากบทเรียน การสาธิตใหญ่เป็นตัวอย่าง การซักถามขณะทำการสอน การเสนอแนะปัญหา เหตุการณ์เพื่อถกเถียง การเรียนโดยการแก้ปัญหาเป็นลำดับขั้น การเชิญวิทยากรมาบรรยายและการศึกษานอกสถานที่ แสดงให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่ต้องการวิธีการสอนโดยให้ตัวนักเรียนเป็นศูนย์กลางและต้องการความรู้ทางการเมืองจากแหล่งความรู้อื่น นอกเหนือจากในแบบเรียนซึ่งน่าจะเป็นเครื่องสนับสนุนความคิดเห็นข้างต้นที่ว่าควรจัดหลักสูตรวิชาความรู้เกี่ยวกับการเมืองให้กว้างขึ้น และนำปัญหาทางการเมืองในปัจจุบันมาเสนอแนะการแก้ปัญหาในห้องเรียน ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ ดวงกลม วานิช¹³ ที่ว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตส่วนใหญ่ต้องการให้ครูสอนโดยเอาเหตุการณ์ปัจจุบันเข้ามา

¹³ ดวงกลม วานิช, "ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตต่อการสอนวิชาหน้าที่พลเมือง" (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517), (อัครสำเนา)

เกี่ยวข้องกับบทเรียนและวิธีการสอนที่นักเรียนส่วนใหญ่ชอบน้อยคือ การที่ครูบรรยายแสดงความคิดเห็นแก่เพียงผู้เดียว และจุดบกพร่องของวิชาหน้าที่พลเมืองคือ เนื้อหาวิชาไม่ทันสมัย และวิธีการสอนของครูนาเปือ ซึ่งก็ตรงกับข้อเขียนของ James Patterson¹⁴ ได้พบว่าปัญหาการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองในโรงเรียนมัธยมศึกษาของไทยคือ นักเรียนขาดความกระตือรือร้นในการเรียน เพราะเนื้อหาวิชาซับซ้อนและเนื้อหาบางตอนซ้ำกับสิ่งที่นักเรียนได้เรียนแล้วในปีก่อน ๆ ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย

การที่จะให้เด็กได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้ถกเถียงปัญหาด้วยกันระหว่างครูกับนักเรียน ครูควรจะใช้วิธีการสอนแบบ Critical Inquiry เป็นการสอนแบบการช่วยกันตั้งปัญหาร่วมกันในห้องเรียน และให้นักเรียนแสวงหาเหตุผลที่จะมาช่วยแก้ปัญหาที่ตั้งขึ้น การสอนแบบนี้ช่วยให้เด็กได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและฝึกให้เป็นคนมีเหตุผลรอบคอบ ไม่ตัดสินสิ่งถูกผิดอย่างง่าย ๆ ซึ่งจากการวิจัยของ Lee H. Ehman¹⁵ (1968) พบว่านักเรียนโรงเรียนมัธยมในเมืองคีทรอยล์ เด็กที่ไ้เรียนกับครูที่ใช้การสอนแบบ Critical inquiry นักเรียนจะมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งต่าง ๆ เด็กจะมีลักษณะของพลเมืองที่ดีสมบูรณ์

¹⁴James Patterson, "Problems in Social Studies Instruction in Thai High School," The Social Studies, Vol. 57, No. 2 (February, 1966), p. 62.

¹⁵Lee H. Ehman, "An Analysis of the Effects of Qualitative and Quantitative Educational Variables upon the Socialization of High School Students," Paper delivered at Annual Meeting of the American Political Science Association (September 3-7, 1968), p. 112.

7. ความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งความรู้ทางการเมือง ผลการวิจัยปรากฏว่า แหล่งความรู้ทางการเมืองที่นักเรียนไทยเชื้อสายจีนเห็นควายเป็นส่วนใหญ่คือ หนังสือพิมพ์ และการแสดงนิทรรศการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมเจต อารอด¹⁵ ที่ว่า แหล่งความรู้ทางการเมืองของนักศึกษา ไคแก หนังสือพิมพ์ ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์มีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้ทางการเมืองแก่นักเรียนไทยเชื้อสายจีนและการแสดงนิทรรศการก็เป็นแหล่งความรู้ทางการเมืองที่สำคัญมากอีกแหล่งหนึ่ง และเป็นที่น่าสนใจอีกอย่างก็คือ แหล่งความรู้ประเภทครู อาจารย์ และห้องสมุด ซึ่งเป็นแหล่งความรู้ที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับนักเรียนกลับเป็นแหล่งที่ให้ความรู้ทางการเมืองเป็นอันดับรองลงมา สิ่งนี้เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าครูและผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับห้องสมุดในโรงเรียนควรจะได้พิจารณาบทบาทของตนในเรื่องการเป็นแหล่งความรู้ทางการเมืองเสียใหม่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น *ลาโจนด้วยวีโอ*

สำหรับกลุ่มของแหล่งความรู้ทางการเมืองที่นักเรียนไทยเชื้อสายจีนเห็นว่า ให้ความรู้ทางการเมืองอยู่ในกลุ่มสุดท้าย ไคแก การปราศรัย การพูดของนิสิตนักศึกษา และภาพยนตร์ สำหรับการปราศรัยในกรุงเทพฯ ที่จัดสำหรับนักเรียนมีน้อยและภาพยนตร์ส่วนใหญ่จะมุ่งไปในทางบันเทิง แต่ที่น่าสนใจคือ การพูดกับนิสิตนักศึกษา ผลปรากฏว่านักเรียนไทยเชื้อสายจีนในกรุงเทพฯ ไคพูดคุยกับนักศึกษาน้อยมาก

ขอเสนอแนะ

ขอเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ คือ

1. ผู้บริหารโรงเรียนควรปรับปรุงห้องสมุดให้เป็นแหล่งความรู้ทางการเมืองให้มากขึ้น เพื่อเป็นแหล่งความรู้ทางการเมืองที่ถูกต้องและเพิ่มพูนความรู้ ความ

¹⁵ สมเจต อารอด, เรื่องเดิม.

เข้าใจทางการเมืองให้แก่ครูและนักเรียน

2. ครูควรหาความรู้ทางด้านการเมืองเพิ่มเติมและนำไปเผยแพร่ให้นักเรียนได้เรียนรู้ เช่น ความรู้ทางการเมืองเกี่ยวกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน เป็นต้น
3. ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดถือหลักให้สนองความต้องการของเด็ก ซึ่งส่วนใหญ่ต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น
4. การวัดผล ครูไม่ควรวัดผลความรู้ทางการเมืองเฉพาะในด้านความจำเท่านั้น ควรจะคำนึงถึงด้านการใช้เหตุผลให้มาก
5. กระทรวงศึกษาธิการควรปรับปรุงหลักสูตรวิชาหน้าที่พลเมืองในเรื่องความรู้ทางการเมืองให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อสนองความต้องการของนักเรียนอย่างเต็มที่ เพื่อให้นักเรียนจะได้ไม่ไปแสวงหาความรู้ทางการเมืองด้วยตนเองในแหล่งความรู้ที่ผิดปกต

ขอเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. เปรียบเทียบความคิดเห็นทางการเมืองระหว่างเด็กไทยเชื้อสายจีนกับเด็กไทยเชื้อสายไทย
2. ศึกษาความคิดเห็นทางการเมืองของนักเรียนไทยเชื้อสายจีนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับอุดมศึกษา
3. ศึกษาความคิดเห็นทางการเมืองของนักเรียนไทยเชื้อสายจีนในแหล่งอื่น ๆ นอกจากในกรุงเทพมหานคร

